

Figures de Catalunya**AUSIAS MARCH**

(El metafísic de l'amor, el millor poeta català del seu segle)

«Caballero valenciano de nación catalana», així diu la portada de la primera edició i la versió castellana de les obres d'Ausias March que publicà Baltasar de Romaní, l'any 1539, a la ciutat de València. Romaní era valencià i per això la seva afirmació de l'origen català del gran poeta guanya molt més valor que si hagués estat feta per un català. La família dels March, que compta amb altres poetes distingits, no solament procedia de Catalunya, sinó que continuava en una de les seves branques arrelada al Principat, fins al punt que coetàniament a l'Ausias March valencià, n'hi ha un de barceloní. El poeta era fill de Pere March, poeta també, i d'Elionor Ripoll, i nat a Gandia el 1397. Dels seus pares heretà la senyoria de Beniarjó, Pardines i Vernissa, i per aquesta senyoria assistí a les Corts de València en 1446. Va ésser cavaller, com no obliden de fer constar els editors de les seves obres, afegint algun adjectiu encomiàstic del seu coratge, com «valerós» i «estrenu». El coratge, va poder palesar-lo en manta ocasió, puix que prengué part en accions de guerra durant les campanyes d'Alfons el Magnànim a Còrsega i a l'Àfrica. Va mullerar-se dues vegades: la primera, en 1437, amb Na Isabel Martorell; la segona, amb Na Joana Escorna. Això no obstant, la figura que encarna la feminitat —la Musa i la Madona— en l'obra i fins en la vida d'Ausias March no sembla haver estat cap d'aquestes dues dames, per bé que sigui difícil, per no dir impossible, delimitar en l'obra d'un escriptor o artista el que degui concretament a aquest o a l'altre contacte de la seva existència. La dona que el poeta cantà en els seus versos, ornant-la amb els tendres i serens dictats de «plena de seny» i «Lliri entre cards», es deia Teresa Bou i era valenciana. Ell mateix ens conta que la veié per primera volta i fou ferit pel seu amor un Dijous Sant:

Amor, amor, lo jorn que l'Innocent
per bé de tots fou posat en lo pal,
vós me ferits, car jo em guardava mal,
creient que el jorn em fora defenent.

Un gran poeta de l'amor, heus aquí el que fou essencialment Ausias March: de l'amor humà i de l'amor diví, no pas perquè fos un místic en el sentit que hom sol donar a aquesta paraula, sinó perquè l'amor a la dona, la passió amorosa, que és el moll de la seva inspiració i de la seva obra, en les seves

accions i reaccions profundes, en la seva terrible confrontació amb el dolor i amb la mort, en el seu buit final, ha d'acabar per llançar-lo devers Déu, en una invocació desesperada. Així, mesclats en els seus cants d'amor, en els seus cants morals i en els seus cant de mort, sorgeixen constantment garfidors accents de l'ànima que pel pecat es sent allunyada del camí de salvació.

Per lo camí de mort he cercat vida,

dirà en un vers que resumeix tot el drama del pecador atret pel pecat i conscient de la seva perdició; el drama que esclatarà en tota la seva grandesa penitent i implorant, en aquella composició que comença:

Puix que sens tu ningú a tu no basta,
dóna'm la mà o pels cabells me lleva...

i que és coneguda amb el nom de Cant espiritual.

No és sorprenent que la fama d'Ausias March creixés ràpidament i travessés aviat les fronteres. Molts foren els seus imitadors entre els poetes catalans; però també els va tenir en les lletres castellanés. El Marquès de Santillana el qualificava de «gran trovador e home de asaz elevado espíritu». Garcilaso de la Vega, Gutierre de Cetina, Hurtado de Mendoza, Fernando de Herrera, no varen desdenyar d'imitar-lo. Quevedo tenia a la seva biblioteca un exemplar de les seves obres, en la qual, de la seva mà, escriví notes marginals i fragments de traducció. Ultra la versió castellana de Baltasar de Romaní damunt esmentada, en féu una altra el poeta valencià Jorge de Montemayor, l'autor de la Diana enamorada. Aqueixa versió fou impresa a València l'any 1560. Hi ha altres versions castellanés. De 1539 a 1560, les obres d'Ausias March es varen imprimir cinc vegades. Després, tot i no eclipsar-se la seva fama, cada vegada és menys llegit i conegut. Fins el 1864, en plena Renaixença, no en surt cap altre. A partir d'aquell punt les edicions reprenen; la cinquena és la d'Amadeu Pagès, dos volums publicats per l'Institut d'Estudis Catalans els anys 1912-1914. Amb ella i amb la tesi doctoral «Ausias March et ses prédécesseurs», presentada a la Sorbona pel mateix Amadeu Pagès, la glòria del poeta restava restablerta i no ha fet sinó créixer fins els nostres dies. Recentment P. Bohigas ha publicat una nova edició poètica de les seves poesies.

LA VALL, 1 de juliol de 1970

Almacén de Ventas

AL SERVICIO DE LA CONSTRUCCION

PORTLAND
URALITA
Tuberías plástico
Cerámicas
Pavimentos CEDOLESA

Pavimentos PABICSA
Tuberías cemento
Bordillos artificial
Suministros áridos
Piedra artificial en general

COVASA

Carretera de Barcelona, s. n.

Teléfono 52

SANTA EULALIA DE RONSANA